

pában (vagy a Köztes-Európában?) kevés a technikai innováció. A Congregatio de Propaganda Fidei örmény betűkészlete, vagy Misztótfalusi Kis Miklós grúz karakterei nem fértek bele a képbe, jóllehet a „technikai innováció – hagyományok átörökítésének mikéntje” kérdéskörben releváns mondandója lett volna ezeknek a példákknak is. Igen, a decemberi kerekasztal beszélgetésnek tárgya lesz a „nyomatás keleti expanziója”. Örültünk volna, ha a kiállítás részeként is láthattuk volna ezt.

A kiállítást nem véletlenül dedikálták Henri-Jean Martinnek. Az ő Lucien Febvre-el közösen írt könyvének gondolatmenete köszön vissza a kiállítás koncepciójában is. Ez a koncepció persze kíváló, csak ma már Franciaországban is jelent meg olyan monográfia (BARBIER, Frédéric: *Histoire du livre*. Paris, 2000, Armand Colin), amelyik legalább a nyugati-keresztény Európát tekintve egységesen szemléli a területet, és koncepció szintjén is szervesen veszi tudomásul a „Köztes-Európa” (ebből a szempontból a keleti és nyugati keresztény együttélés területe), illetve a nyugatibb (értsd francia, angol stb.) eszmék – e területre való – német mediációjának létezését.

MONOK ISTVÁN

Lauer, Reinhard: Göttingen und die Slaven. Begleitheft zur Vorlesung. Sommersemester 2002. Göttingen, 2002. Seminar für Slavische Philologie der Georg-August-Universität, 44 l. /Der blaue Turm. Kleine Schriften zur Slavistik. Hg. von Reinhard Lauer, 24./

Sokféle egyetemi segédkönyv létezik, sajnos, egyre kevesebb az olyan jellegű, amely azzal az igénnyel lépne föl, hogy bevezesse a hallgatót, az érdeklődőket a kutatásba. Másképpen szólva: az olyan jellegű prozemináriumok segédanyagában mutatkozik Európa-szerzte hiány, amely a bio-bibliográfia célszerű készítésére, használatára készítené föl a kutatásban kezdő lépéseiket megtévő diákokat. A göttingai egyetem szlavisztikai szemináriuma (tanszéke, inté-

zete) ebből a szempontból mintaszerű munkát végez, rendszeresen jelentet meg füzetszerű kiadványokat, amelyek egészen példás megszervezettsége önmagában eligazító lehet a filológiában még járatlan, de a filológiától nem idegenkedő (csekély létszámú) egyetemisták számára. Ugyanis a meghirdetett „főkollégiumhoz” (a jelen esetben a göttingai egyetem és a szlávok egészében jól ismert, részleteiben azonban még további föltáró munkát igénylő kapcsolata a téma) megjelentetett füzet nemcsak a tervezett előadásorozat címszavas vázlatát adja, hanem részint az elolvasható, elolvasandó szakirodalomban tallóz, részint a szóba jöhető személyiségek rövid, a témához kapcsolható életrajzával szolgál, kiegészítve mindazokkal a bibliográfiai jellegű-érdekű tudnivalókkal, amelyek tájékoztatják a füzet olvasóit Göttinga és a szlávok kapcsolatairól. (Ez a füzet főfejezete!)

A füzet fölépítése a következő: fél oldalas előszó, az előadás-sorozat tagolása; a szlavisztikai tematikájú megnyilatkozások a kutatásban és az oktatásban, az egyetemi könyvtár szláv (vonatkozású) állománya, szláv diákok Göttingában, göttingai professzorok a szláv államokban, a Királyi Társaság szláv tagjai, Göttinga a szláv irodalmakban. Ezt a programot követi egy válogatott bibliográfia (főleg német és orosz nyelvű művek), majd a bio-bibliográfia, amelyről a följebbiekben már volt szó. A füzetet egy rövidítésjegyzék zárja. A bibliográfiából kitetszhet, hogy Göttingának az úgynevezett „nemzeti ébredés” korában voltak a legélénkebb kapcsolatai a szlávokkal, s bár részint a klasszika filológia, részint a modern filológia professzorai vonzották a szláv (és nyilván a nem szláv) hallgatókat, mindenekelőtt Schlözer újságíró-kollégiumaiban, Heyne szemináriumain és a Göttingával kapcsolatos költők művein (például Albrecht Halleréin, aki egyébként utópisztikus, államregényeket is írt, a XIX. század elejétől Heynéin) nevelődött szláv értelmiségiek a német-szláv kapcsolatoknak lettek népszerűsítői, hatásuk egészen Puskinig elért. A XX. században pedig Roman Ingarden volt az, aki a Husserlnél tanultakat irodalomtudományos/elméleti munkáiban hasznosítani tudta. Az ábécé-rendbe sora-

kozott bibliográfia valóban bevezetés a szláv Göttinga ismeretébe, és egyben alapja egy olyan művelődéstörténeti gondolkodásnak, amely az oktatás szerkezetének elemzésétől az egyes tudományágak összetevőikig foglalja össze az egyes szláv nemzeti mozgalmak szépirodalmi, ideológiai, szűkebb értelemben vett nemzeti tendenciáit, és mindezeket egyfelől kapcsolattörténeti, másfelől tudományelméleti aspektusból teszi. Ugyanis azért célszerű és a kutatást inspiráló ez a biobibliográfia, mert az életrajzi tényezők és a diszciplínák meg a művek között megkeleli a megfelelő egyensúlyt, és így egyként nyit egy kontaktológiai meg egy irodalom/tudományközi vizsgálódás felé. Az egyes „szócikkek” terje-

delme nem a tudománytörténeti fontosság, hanem a „Göttinga és a szlávok” címmel ellátott témakör szerint formálódik, a német és a szláv nyelvű szakirodalmi adatok pedig jelzik a feldolgozottság fokát.

A szüntelenül alakuló magyar egyetemi oktatás, amely nem az európai divatok, hanem az európai eredményesség irányában kell(ene) tájékozódjék, a szeminárium-szervezésnek és az előadás műfajának kialakításához kap követni érdemes példát az európai hírű szlavista, Reinhard Lauer füzetében. Jó volna, ha minél többen forgatnák!

FRIED ISTVÁN

Folyóiratunknak ez a száma
a Nemzeti Kulturális Alapprogram
támogatásával jelent meg.

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG
MINISZTERIUMA

A kiadásért felel az Argumentum Kiadó igazgatója
Megjelent 10,37 A/5 ív terjedelemben
HU ISSN 0025-0171
A borítóterv Somogyvári Zsuzsa munkája
Nyomta az Argumentum Kiadó Nyomdaüzeme
Felelős vezető: Roznai Zoltán